

Als Friese feministische vrouw hoor ik tot een zeldzame soort, althans als ik Cisca Dresselhuys mag geloven. We bestaan niet, we lezen *Opzij* niet en we nodigen mevrouw Dresselhuys niet uit voor spreekbeurten – en vooral dat laatste is kennelijk een serieus te nemen criterium voor feminisme. In een interview dat zij begin 2006 aan de Friesland Post gaf, keek Cisca Dresselhuys wel met een erg randstedelijke blik naar het noorden en ik zou de lezer graag in twaalf columns laten zien wat er in het leven van deze feministische vrouw in Friesland gebeurt.

Dit jaar zou wel eens een jaar vol veranderingen kunnen zijn. Sinds 1 september ben ik een werkloze, 50-jarige, oud-museumdirecteur, die naar nieuwe wegen moet zoeken. Dat biedt me voorlopig een perspectief dat zich beweegt tussen zwart gat en nieuwe mogelijkheden. Lukt het ondememerschap, dat ik acht jaar geleden voor het museum opzij zette, opnieuw, of vind ik een nieuwe baan? Zal ik proberen als beeldend kunstenaar verder te gaan en daarin een bestaan op te bouwen? Wie, wat en waar zal ik zijn in de zomer van 2007?

VROUW ZOEKT BAAN

Twintig was ik en ik woonde in Amhem. Iedereen wilde na onze opleiding uitzwermen naar de écht grote stad in die jaren zeventig, maar ik was niet iedereen, dus ik solliciteerde naar een baan in een dorp in Friesland. De baan kreeg ik en nu - dertig jaar, twee banen, een eigen bedrijf en nog een baan verder – ben ik ineens werkloos in Friesland. Na jaren moest ik weer een frisse, bijgewerkte CV schrijven. Die werd tamelijk lang, want ik heb niet stilgezeten.

Een gebrek aan mobiliteit, initiatief en creativiteit kan niemand me verwijten. Of komt het gewoon door mijn leeftijd, dat mijn CV nauwelijks op een A4-tje te houden is?

Meewarige blikken zijn mijn deel in deze eerste dagen van werkeloosheid.

'Er zijn bijna geen banen in het Noorden', zeggen die blikken, *'wat doe je in dat stukje Nederland waar zelfs de minister een boemeltrein goed genoeg vindt?'* Maar voorlopig ben ik nog positief. Er wonen minder mensen in het Noorden dan in de Randstad, dus die paar leuke banen hoef ik ook niet met heel veel mensen te delen. En onze trein stopt misschien bij meer bomen, maar hij rijdt beter op tijd.

'Maar je bent al vijftig geweest', gaan die blikken verder, *'en maar zeven procent van de vijftigplussers krijgt weer een betaalde baan.'* Laat dat zo zijn, dat is nog altijd meer kans op de hoofdprijs dan in de Staatsloterij. Mij krijgen ze niet gek.

'Friesland? Er is niets en er gebeurt niets', gaan de blikken verder. Misschien heb ik de verkeerde vrienden met de verkeerde blikken en denkbeelden. In twaalf maanden zal ik hen en de rest van Nederland van het tegendeel overtuigen. Maar ook weer niet te enthousiast, want anders zijn die paar leuke banen die in Noord Nederland op me wachten straks ook verdwenen.

September 2006

Ik ben een *hoogopgeleide kansrijke werkzoekende oudere*, en als dat hokje aangevinkt is, kan het CWI niet veel voor je doen. Extra opleidingen zitten er voorlopig niet in -je bent al kansrijk en opgeleid genoeg-, banen ook niet -zoek maar in je eigen netwerk-, maar iemand helemaal met lege handen wegsturen gaat toch ook weer te ver. Daarom verwees mijn contactpersoon van het CWI me naar de lotgenotengroep TalentPlus.

Dat lijkt een vrijblijvende tip, en officieel is het dat ook, maar bij het volgende contactbezoek blijkt er wel een aantekening over op het scherm te staan. Drang zonder dwang, vrijwillig verplicht. TalentPlus mag geen zelfhulpgroep heten omdat dát teveel doet denken aan snottende zieligheid. Daarom is het een netwerkorganisatie, maar het blijft toch een beetje een zelfhulpgroep – zonder zieligheid, dat wel.

Op mijn tweede ochtend bij TalentPlus trof ik het met een presentatie over het starten van een eigen bedrijf vanuit een uitkeringspositie. En dat is nou net wat ik van plan ben. De spreker maakte een onderscheid tussen ondernemers en zelfstandigen. 'Als u een ondernemer was', sprak hij, 'dan was u hier nu niet, dan was u ondernemer.' Het lijkt een Johan Cruyff-redenering, maar hij heeft wel gelijk.

Een ondernemer onderneemt: koopt, verkoopt, neemt risico's. Een zelfstandige – door de overheid tegenwoordig een *zzp-er, zelfstandige-zonder-personeel*, genoemd- kan over het algemeen iets. Dat kunstje kan ze doen voor een baas en een loonstrookje, maar met een flinke dosis lef kan de aspirant-zzp-er ook besluiten dat voor eigen rekening te gaan doen.

In 2006 is er een record aantal verse zzp-ers op de markt gekomen en in 2007 verwachten de economische koffiedikkijkers er nog meer. Daar zitten veel oudere werklozen bij. Wij hebben namelijk een probleem. We kunnen een kunstje, velen van ons zelfs een knap kunstje, maar de werkgevers zitten daar niet op te wachten. Die willen jong, want die kunnen ze nog een nieuw kunstje leren. Beter dan bitter worden, is het om dat kunstje voor eigen rekening te vertonen. We zullen ze leren.

Het zelfstandig leven lokt.

Februari 2007

Friezen hebben geen ambitie.

De wetenschapper die dat met enig aplomb meldde, baarde daarmee landelijk opzien. De nationale media pikten onmiddellijk het bericht op. Hoe zat dat nou met die slome Friezen? De wetenschapper kon geruststellend vertellen, dat hij toch echt het beste met ze voor had. Hij had tenslotte zelf tien jaar onder hen gewoond en sprak zelfs de plaatselijke taal. Oei, oei, een kenner.

'Ik zeg het voor je eigen bestwil,' zei mijn moeder vroeger en dat geloofde ik toen ook al niet.

Maar goed, de Friezen hebben dus geen ambitie.

De feiten zijn hard. Er gaan echt veel minder kinderen naar het VWO en de universiteit dan in de rest van Nederland. Ouders stimuleren hun 12-jarigen onvoldoende om naar het hoogst bereikbare te fietsen.

Er zijn wél Friezen met ambitie. Die trekken dan tijdig weg naar de Randstad, werken zich daar een slag in de rondte, denken nog regelmatig met heimwee aan de rust, reinheid en regelmaat van het *heitelân*, krijgen een *burn-out*, maar ze hébben ambitie.

Soms komen ze terug, die uitgevlogen Friezen. Als vakantieganger, vutter, of als manager. Met al hun ambitie proberen ze Friesland te verbeteren en het 'fries-eigene' dat ze zich nog herinneren te conserveren. Om dan te ontdekken, dat de achterblijvers hun eigen ambitie hebben gehad, al die jaren. En ambitie, ook als je die even niet zag terwijl je weg was, eist zijn tol, ook hier is de openluchtmuseumrust weg.

Friesland is niet achter gebleven. De voorzieningen wel. Het overheidsgeld rolt nu eenmaal royaler in de Randstad. Een goede busverbinding voor elk dorp zou de deelname aan HAVO en VWO meer bevorderen dan een Rouvoet-bureau op elke kruising. Want een dagelijkse fietstocht van 20 kilometer heen en terug, in regen en wind, met een zware boekentas, zes jaar lang... dat eist pas een heel stevige ambitie van een 12-jarige.

Mei 2007